

Aan de raden van de gemeenten
in de provincie Noord-Brabant

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon 5.1.2e
Fax 5.1.2e
www.brabant.nl
IBAN 5.1.2f

Bereikbaarheid
openbaar vervoer en fiets:
www.brabant.nl/route

Onderwerp

Nieuw beleid onderuitputting in de gemeentelijke begroting

Datum

5 mei 2026

Ons kenmerk

C2373710/6315705

Uw kenmerk

Contactpersoon

Telefoon

(073) 681 28 12

Email

5.1.2e@brabant.nl

Bijlage(n)

1

Geachte raadsleden,

De Tweede Kamer heeft op 26 maart 2025 [de motie](#) 5.1.2e, 5.1.2e, Sneller en 5.1.2e aangenomen. Daarin wordt de regering verzocht om gemeenten de mogelijkheid te geven te werken met een stelpost onderuitputting in de begroting. Gemeenten worden daarmee in staat gesteld gemakkelijker realistisch te begroten, en daarover afspraken te maken met de provincie als financieel toezichthouder op gemeentefinanciën.

De Commissie BBV heeft vervolgens uitvoering aan de motie gegeven in de actualisering van de [Notitie Structurele en incidentele baten en lasten](#) voor het onderdeel onderuitputting in de gemeentelijke begrotingen.

In deze brief berichten wij u, dat wij naar aanleiding hiervan, in samenspraak met de andere provincies, nieuw beleid hebben opgesteld.

Gemeenschappelijk financieel toezichtkader gemeenten

Bij het toezicht op de begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 houden wij ons aan de geldende wet- en regelgeving en het gemeenschappelijk financieel toezichtkader gemeenten Noord-Brabant 2020 (GTK).

Het bestaande GTK geeft op dit moment geen mogelijkheden om een post onderuitputting in uw begroting op te nemen. Er is sprake van onderuitputting wanneer er minder lasten worden gerealiseerd dan begroot. Naar aanleiding van de hierboven beschreven ontwikkelingen is het proces om te komen tot integrale herziening van het GTK in gang gezet.

Nu gemeenten op dit moment starten met het proces voor het opstellen van begroting 2027 is, vooruitlopend op de herziening van het GTK door de gezamenlijke provincies, door ons college alvast het nieuwe beleid voor

toepassing van onderuitputting in de gemeentelijke begroting vastgesteld. Het doel hiervan is om in Nederland het financieel toezicht meer uniform toe te passen.

Datum

5 mei 2026

Ons kenmerk

C2373710/6315705

Nieuw beleid onderuitputting in gemeentelijke begrotingen

In de bijlage bij deze brief is het kader voor het toepassen van onderuitputting in uw gemeentelijke begroting opgenomen en van toepassing met ingang van begrotingsjaar 2027. Het opnemen van een algemene stelpost onderuitputting in uw begroting staan wij niet toe. Wel kunt u, onder voorwaarden, een stelpost onderuitputting in uw begroting opnemen voor bijvoorbeeld kapitaallasten en loonkosten.

Nieuw gemeenschappelijk financieel toezichtkader gemeenten

Het nieuwe kader voor onderuitputting in de gemeentelijke begroting wordt opgenomen in de integrale herziening van het GTK. Naar verwachting vindt door alle provincies vóór het zomerreces 2026 besluitvorming plaats over de herziening van het GTK en informeren wij u daarover.

Een kopie van deze brief versturen wij aan uw college van burgemeester en wethouders. Aangezien het nieuwe beleid voor onderuitputting in de begroting financieel-technisch van aard is, wordt deze ook verzonden naar de financiële contactpersoon bij uw gemeente.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

5.1.2e

Bijlage: Tekst GTK onderuitputting

Bijlage: Tekst GTK onderuitputting

Het nieuwe beleid over onderuitputting in de gemeentelijke begrotingen wordt bij de integrale herziening van het GTK als volgt opgenomen:

Datum

5 mei 2026

Ons kenmerk

C2373710/6315705

Aanpassing artikel 7.8

Taakstellingen, bezuinigingen, ombuigingen, onderuitputting en daarmee gemoeide stelposten, beoordeelt de toezichthouder op hardheid en haalbaarheid. Ook wordt beoordeeld of ze binnen de termijn van de raming gerealiseerd worden. Het is noodzakelijk dat de ramingen hiervan reëel zijn onderbouwd. Het proces dat bij het concretiseren gevolgd gaat worden moet ook vastliggen. Bezuinigingen en ombuigingen moeten concreet en ten minste op programmaniveau zijn ingevuld.

Als naar het oordeel van de toezichthouder de taakstellingen, bezuinigingen, ombuigingen of onderuitputting en daarmee gemoeide stelposten onvoldoende reëel zijn ingevuld, worden de begrotingssaldi hierop negatief bijgesteld. Ook ervaringen met eerdere bezuinigingsmaatregelen worden in de beoordeling betrokken. Deze bijstelling kan tot gevolg hebben dat de begroting en meerjarenraming naar het oordeel van GS niet structureel en reëel in evenwicht zijn. Voor een nadere toelichting op de begrippen taakstellingen, bezuinigingen, ombuigingen en onderuitputting en stelposten wordt verwezen naar de begrippenlijst in bijlage 4.

Toevoeging artikel onderuitputting

In deze aanpassing zijn de door de Commissie BBV in de [Notitie Structurele en incidentele baten en lasten](#) opgenomen specifieke stelposten voor loonkosten en kapitaallasten nader uitgewerkt. Een algemene stelpost is naar ons oordeel niet reëel. Toestaan van een stelpost is altijd naar oordeel van de toezichthouder.

Stelpost onderuitputting loonkosten:

Uitgangspunt is reële loonkosten, bij uitzondering kan onderuitputting loonkosten worden begroot. In het geval dat de gemeente de stelpost onderuitputting loonkosten wil ramen moet de gemeente deze goed onderbouwen (op basis van de bestaande formatie) en laten aansluiten bij reële verwachtingen. Hierbij moet ook het verband met de raming externe inhuur en historie worden meegenomen. In de laatste jaarschijf van de meerjarenraming moet de stelpost zijn afgebouwd. Om een stelpost onderuitputting loonkosten op te nemen in de begroting is afstemming vooraf met de toezichthouder noodzakelijk.

Stelpost onderuitputting kapitaallasten:

Uitgangspunt blijft realistisch begroten. De stelpost kan alleen betrekking hebben op nieuwe investeringen waarvan de kapitaallasten ten laste van de exploitatie komen. Voor de investeringen waarvan de kapitaallasten worden gedekt uit een dekkingsreserve kapitaallasten of via een kostendekkende exploitatie riool en afval is geen stelpost mogelijk.

Naar het oordeel van de toezichthouder is een stelpost onderuitputting kapitaallasten uitsluitend reëel op basis van historische realisatiegegevens van de laatste twee vastgestelde jaarrekeningen en bedraagt maximaal 20% van de geraamde kapitaallasten.

Als een gemeente de stelpost onderuitputting wil ramen moet de gemeente deze goed onderbouwen en laten aansluiten bij reële verwachtingen. Hierbij moet ook het verband met de investeringsplanning en historie worden meegenomen. In bijlage 2 is een rekenvoorbeeld opgenomen. Bij de beoordeling betreft de toezichthouder een eventueel negatief structureel rekeningsaldo. Om een stelpost onderuitputting kapitaallasten op te nemen in de begroting is afstemming vooraf met de toezichthouder noodzakelijk.

Datum

5 mei 2026

Ons kenmerk

C2373710/6315705

Opname begrip onderuitputting in begrippenlijst (bijlage 4):

Er is sprake van onderuitputting wanneer er minder lasten worden gerealiseerd dan begroot. Dit wordt ook wel onderschrijding van de begroting genoemd. Artikel 189, lid 2, van de Gemeentewet bepaalt dat de begroting structureel en reëel sluitend hoort te zijn. Vanuit dit uitgangspunt wordt het opnemen van een algemene stelpost voor onderuitputting niet wenselijk geacht, omdat dit kan wijzen op een te weinig realistische raming. Specifieke stelposten onderuitputting kunnen daarentegen passend zijn, mits zij goed zijn onderbouwd en aansluiten bij reële verwachtingen. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van historische patronen ter ondersteuning van de onderbouwing.

Rekenvoorbeeld onderuitputting kapitaallasten (bijlage 2):

De norm van de maximale toegestane onderuitputting kapitaallasten van 20% is afgeleid van de macro IV3-rapportage voor de kostensoort afschrijvingen over de jaarrekening 2024 van de gemeenten. Deze is aangevuld met de rentecomponent en de inschatting van de investeringen in rioleringswerken en investeringen gedekt door reserve kapitaallasten.

Rekenvoorbeeld

Voor de berekening van de onderuitputting kapitaallasten gaan we uit van nieuwe investeringen van het begrotingsjaar t-1. Aangenomen mag worden dat eerdere investeringen zijn gerealiseerd of opnieuw zijn gepland.

Op de volledige kapitaallasten dient de bijdrage uit de reserve kapitaallasten en de afwijkingen op kapitaallasten van riool- en afvalinvesteringen welke indirect worden gedekt worden via egalisatievoorzieningen, gecorrigeerd te worden.

Afhankelijk van de gekozen startmoment van afschrijving (de meeste gemeenten gebruiken de methodiek: afschrijving start in het eerstvolgende begrotingsjaar na de investering) zijn de nieuwe kapitaallasten van begrotingsjaar t gebaseerd op de investeringen van begrotingsjaar t-1. Door vertraging in de uitvoering van investeringen in begrotingsjaar t-1 treedt onderuitputting op in de nieuwe kapitaallasten begrotingsjaar t.

Het is niet aannemelijk dat deze onderuitputting van begrotingsjaar t-1 ook in

latere begrotingsjaren optreedt en daarmee een structureel karakter krijgt. Dat geldt wel voor de investeringen uit begrotingsjaar t welke door vertraging in de uitvoering kan leiden tot onderuitputting kapitaallasten in het begrotingsjaar t+1. Idem ook voor latere investeringsjaren.

Datum

5 mei 2026

Ons kenmerk

C2373710/6315705

Investeringsplan 2026-2030

Gemiddelde afschrijving 20 jaar

Rente 3%

Afschrijving start jaar volgend op investering

Rente in investeringsjaar 50% * 3%

	2026	2027	2028	2029	2030	
Investeringsplan						
Investeringen	20.000.000	18.000.000	30.000.000	25.000.000	42.000.000	
waarvan ten laste van reserve kapitaallasten	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	
waarvan ten laste van gesloten riool/afvalexploitatie	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	
resterende investeringen	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	
Programma-begroting						
Afschrijving volgend uit vorig investeringsjaar		5.1.2f	650000	117 5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f
Rente volgend uit vorig investeringsjaar		5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f
Rente uit lopend investeringsjaar	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f
Totaal kapitaallasten investeringen t-1		5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f
Maximale onderuitputting 20%		5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f

Toelichting:

De investeringen 2026 (netto € 5.1.2f) leiden tot kapitaallasten 2027 van € 5.1.2f.

De investeringen 2027 (netto € 5.1.2f) leiden tot kapitaallasten 2028 van € 5.1.2f.

De investeringen 2028 (netto € 5.1.2f) leiden tot kapitaallasten 2029 van € 5.1.2f.

De investeringen 2029 (netto € 5.1.2f) leiden tot kapitaallasten 2030 van € 5.1.2f.

De toegestane onderuitputting bedraagt maximaal 20% van de nieuwe investeringen van het vorige boekjaar en werkt niet cumulatief door en moet worden aangetoond met de historie van de laatste 2 jaarrekeningen.

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens definitief geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 2
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub f	De bescherming van andere dan in het eerste lid, onderdeel c, genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens	1, 5